

วิเคราะห์ปัญหาการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนโดยส่งไปศึกษาและฝึกอบรมในประเทศไทย

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น พบว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 เป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการขบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติถึงวิธีพิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเริ่มตั้งแต่การจับกุม การควบคุมตัว การคัดฟ้อง การฟ้อง การพิจารณาคดี ตลอดจนการพิพากษาคดี เป็นต้น แต่ทั้งนี้ ก็ยังต้องใช้ประมวลกฎหมายอาญาประกอบพิจารณาการพิจารณาคดี ซึ่งในส่วนของกรณีพิพากษาคดีที่เด็กและเยาวชนเป็นจำเลยนั้น ศาลสามารถเปลี่ยนโทษจำคุกมาเป็นการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนต่างๆได้ ทั้งนี้เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และแม้ในกรณีที่ศาลพิจารณาคดีแล้ว เห็นว่าเด็กและเยาวชนนั้นมิได้กระทำความผิด แต่มีพฤติการณ์แวดล้อมเด็กและเยาวชนนั้น พบว่าอยู่ในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดในอนาคตอันใกล้ ศาลเยาวชนและครอบครัวก็มีอำนาจพิเศษกว่าศาลธรรมดาที่จะปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้ ทั้งนี้เพื่อความมุ่งหมายที่จะให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถดูแลตนเองให้ประพฤติตนเป็นคนดี เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปในอนาคต ซึ่งวิธีการหนึ่งที่ศาลใช้ในการปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็คือ "การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน" ซึ่งเป็นวิธีการนี้ จัดว่าเป็นวิธีการที่สามารถใช้ได้ทั้งกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และเด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มที่นำเสี่ยงต่อการกระทำความผิดในอนาคตอันใกล้ได้

จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่า การคุมประพฤติเด็กและเยาวชนของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังไม่สามารถแก้ไขเด็กและเยาวชนได้อย่างแท้จริง เห็นได้จากสถิติของศาลเยาวชนและครอบครัว และสถิติสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ปรากฏว่า มีเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติได้กระทำผิดซ้ำขึ้นมาในระหว่างถูกคุมประพฤติ ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงสภาพที่มาของปัญหา บทนี้ผู้เขียนจะได้นำการศึกษาถึง ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนว่า เพราะเหตุใดการคุมประพฤติดังกล่าวจึงยังไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ โดยจะทำการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการคุ้มครองประพฤติกับหลักมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 2.3.2.2 ในเรื่องหลักการคุ้มครองประพฤติกว่า หลักการคุ้มครองประพฤติกเป็นการนำทฤษฎี 3 ทฤษฎีมาใช้ ก็คือ ทฤษฎีสัญญา ทฤษฎีเมตตา ทฤษฎีคุมขัง มาใช้ผสมผสานกันกลายเป็นหลักการคุ้มครองประพฤติก ซึ่งเป็นการแก้ไขผู้กระทำผิดโดยการปล่อยตัวไป ด้วยความไว้วางใจว่า ผู้นั้นจะประพฤติตนดีได้ตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพนักงานคุ้มครองประพฤติก เพื่อแก้ไขผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล และมุ่งป้องกันสังคมให้ปลอดภัยด้วย ซึ่งทั้งนี้จะมีพนักงานคุ้มครองประพฤติกเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อควบคุมดูแลผู้ถูกคุ้มครองประพฤติกมิให้ผู้ถูกคุ้มครองประพฤติกกระทำความผิดขึ้นใหม่ หรือละเมิดเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติกที่ศาลกำหนด อีกทั้งมีหน้าที่ดูแลผู้ถูกคุ้มครองประพฤติกให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุ้มครองประพฤติกตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ซึ่งเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติกที่นำมาใช้กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น เป็นการให้อำนาจศาลที่จะกำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติกต่าง ๆ ตามที่เห็นควรว่าเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนรายนั้น ๆ และจากการศึกษาพบว่า ในกรณีที่ศาลให้อำนาจพิเศษวางเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติกสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีได้กระทำความผิด แต่อยู่ในกลุ่มที่น่าเสี่ยงต่อการกระทำความผิดในอนาคตอันใกล้ โดยการสั่งให้ไปศึกษาหรือฝึกและอบรมนั้น ถือว่าเป็นกรณีที่ศาลใช้หลักการคุ้มครองประพฤติกทำหน้าที่ปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเหล่านั้น ให้พ้นจากภาวะที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ซึ่งหลักการดังกล่าว เป็นมาตรการที่ไม่ตัดอิสระภาพของเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนก็ยังสามารถอยู่กับครอบครัวได้ตามปกติ เพียงแต่เด็กและเยาวชนเหล่านั้น ต้องไปรับการศึกษารวมหรือฝึกและอบรมตามที่ศาลกำหนดเท่านั้น และเมื่อถึงกำหนดให้ไปรายงานตัว เด็กและเยาวชนก็ต้องไปรายงานความก้าวหน้าให้พนักงานคุ้มครองประพฤติกทราบ เพื่อที่พนักงานคุ้มครองประพฤติกจะได้รายงานศาลต่อไป แต่ถ้าหากเด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลก็มีอำนาจเรียกเด็กและเยาวชนนั้นมากกว่ากล่าวตักเตือน และหากเด็กและเยาวชนยังไม่ปฏิบัติตามอีก ศาลจะมีคำสั่งให้ส่งเด็กและเยาวชนไปเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรม ซึ่งหมายความว่า เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะต้องถูกนำมาควบคุมไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งการเปลี่ยนมาตรการที่ใช้กับเด็กและเยาวชนดังกล่าว ถือว่าเป็นมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขคุ้มครองประพฤติกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิธีการที่ศาลใช้กับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ที่กระทำความผิดก็ดี เด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มที่น่าเสี่ยงที่จะกระทำความผิดในอนาคตอันใกล้ก็ดี พบว่า ศาลได้นำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้กับเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. วิธีการที่ยังไม่ตัดอิสระภาพ ได้แก่

- ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป

- มอบตัวให้บิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ด้วย โดยวางข้อกำหนดให้เด็กและเยาวชนมิให้ก่อเหตุร้าย
- กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติไว้
- ให้ชดเชยค่าเสียหาย
- ให้ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์
- ให้เข้ารับการบำบัดรักษา
- ให้เข้ารับคำปรึกษาแนะนำแบบกลุ่มบำบัด หรือจิตบำบัด หรือกิจกรรมอื่น ๆ
- ปรับ
- รอกการพิพลาษาไว้ก่อนเพื่อให้ปรับปรุงตนเอง

2. วิธีการตัดอิสระภาพ

- ส่งตัวเด็กและเยาวชนไปฝึกและอบรมยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งสามารถกำหนดระยะเวลาชั้นสูงและชั้นต่ำได้ ทั้งนี้ศาลอาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้ตลอดเวลา
- ส่งตัวไปปรับโทษที่เรือนจำ ซึ่งวิธีนี้ไม่นิยมใช้หากไม่กรณีจำเป็นอย่างยิ่ง

จากหลักเกณฑ์วิธีการทั้งสองประการที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่ามาตรการที่ศาลใช้กับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย มีเพียงสองประการเท่านั้น คือ วิธีการที่ไม่ตัดอิสระภาพ กับ วิธีการตัดอิสระภาพ โดยที่หลักการคุมประพฤติเป็นหลักการที่ไม่ต้องการตัดอิสระภาพของเด็กและเยาวชน แต่มาตรการที่เป็นสภาพบังคับเมื่อผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ศาลจะใช้มาตรการให้เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นมาตรการที่ตัดอิสระภาพเด็กและเยาวชนออกจากสังคมโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่อยู่ในขอบเขตของการศึกษา ก้าวคือ กรณีที่เด็กและเยาวชนได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้งปวงแล้ว พิพากษาว่าเด็กและเยาวชนผู้นั้นมิได้กระทำความผิดตามฟ้องจริง แต่ถ้าศาลเห็นสมควรว่าเด็กและเยาวชนนั้น มีแนวโน้มและอยู่ในภาวะแวดล้อมที่จะกระทำความผิดขึ้นมาได้ในอนาคตอันใกล้ และเพื่อเป็นการปกป้องเด็กและเยาวชนผู้นั้นมิให้กระทำความผิดขึ้นในอนาคต ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจสั่งคุมประพฤติเด็กและเยาวชนผู้นั้นได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้เด็กและเยาวชนผู้นั้นปฏิบัติตาม โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนก่อน อำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจโดยเด็ดขาด โดยถือว่ารัฐมีหน้าที่ปกป้อง ดูแลเด็กและเยาวชน รัฐเปรียบเสมือนบิดามารดาของเด็กและเยาวชนทุกคน ซึ่งวิธีการ

ดังกล่าวถือเป็นอำนาจพิเศษของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งศาลธรรมดาไม่สามารถทำได้ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

อีกทั้งอำนาจพิเศษดังกล่าวข้างต้นยังครอบคลุมไปถึง ศาลมีอำนาจเป็นสภาพบังคับ ในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กได้รายงานให้ศาลทราบถึงการผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากกรณีดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนพบว่า มาตรการที่นำมาใช้กับเด็กและเยาวชนโดยการส่งไปเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นการนำเด็กและเยาวชนเข้าสู่มาตรการที่เป็นการตัดอิสระภาพ โดยที่เด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าว เป็นเด็กและเยาวชนที่มีได้กระทำความผิด ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่น่าเสี่ยงต่อการกระทำความผิดเท่านั้น หากมีการใช้มาตรการที่เป็นการตัดอิสระภาพของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ จะเป็นการนำเด็กและเยาวชนเข้าไปปะปนกับเด็กและเยาวชนกลุ่มที่กระทำความผิด ซึ่งเป็นการผิดหลักวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ที่ต้องการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดียิ่งกว่ามุ่งที่จะลงโทษเด็กและเยาวชน

นอกจากนี้ การที่ศาลได้มีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กและเยาวชนที่มีได้กระทำความผิด แต่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติที่ศาลกำหนดไปเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนี้ ถือเป็นความสับสนทางด้านหลักการของการคุมประพฤติกับหลักมาตรการที่ใช้สำหรับเด็กและเยาวชน ดังนั้น ในการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นสภาพบังคับดังกล่าว จึงยังมีประเด็นข้อขัดแย้งในเรื่องหลักการอยู่ดังจะกล่าวคือ

หากมีการพิจารณาเปรียบเทียบหลักมาตรการที่ใช้สำหรับเด็กและเยาวชน ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้น กับหลักสากล ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the rights of the child) มาตรา 37 กำหนดให้ การจับกุม กักกันตัว หรือคุมขังเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและจะกระทำต่อเมื่อเป็นทางเลือกสุดท้าย และจะต้องเป็นช่วงระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะเหมาะสม และนอกจากนี้ สมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ ยังได้ลงมติเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1985 ยอมรับกฎแห่งกรุงปักกิ่งหรือกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยระบุไว้ในข้อ 17 ว่า การจำกัดอิสระภาพของเด็กและเยาวชนควรกำหนดขึ้นหลังจากที่มีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว และควรจะจำกัดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งสนับสนุนให้ใช้ทางเลือกอื่นมากที่สุด แทนการควบคุมไว้ในสถานฝึกอบรมแบบปิด เช่น ในข้อ 18 กำหนดให้มีมาตรการบางอย่างหลากหลายที่หลีกเลี่ยงการใช้สถานกักกัน ได้แก่

1. การเอาใจใส่ดูแล การแนะแนว การเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด
2. การคุมประพฤติ
3. คำสั่งให้ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์
4. การปรับ การใช้ค่าเสียหาย และการชดใช้กัน
5. คำสั่งให้เข้ารับการรักษา
6. คำสั่งให้เข้ารับการศึกษาแบบกลุ่ม หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน
7. คำสั่งให้ดูแลพยาบาลให้พักอาศัยในชุมชน และอยู่ในสถานที่ให้การศึกษา
8. คำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยทั้งนี้ ไม่ควรแยกเด็กและเยาวชนออกจากการดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ไม่ว่าจะแยกบางส่วน หรือ แยกออกอย่างสิ้นเชิง นอกจากสถานการณ์ของคดีนั้นทำให้จำเป็นต้องกระทำ

แนวความคิดสากลที่น่าสนใจก็คือ ควรใช้วิธีการของสถานฝึกอบรมแบบปิดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้และให้ใช้เป็นหนทางสุดท้าย และให้อยู่ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น โดยจัดอาคารสถานที่เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูหรือเพื่อการศึกษาดีกว่าที่จะเป็นสถานที่คุมขัง สิ่งที่สหประชาชาติพยายามที่จะกระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ ได้ดำเนินการในคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิด ก็คือ การบำบัดโดยไม่ใช้สถานฝึกอบรมแบบปิด โดยพยายามให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เช่น ที่พักอาศัย การศึกษา การฝึกอาชีพ การจ้างงานและการช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูที่สำคัญ คือ จะต้องขอร้องอาสาสมัคร หน่วยงานอาสาสมัคร สถาบันในท้องถิ่น และทรัพยากรอื่น ๆ ของชุมชนให้เข้ามาช่วยแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน โดยใช้สภาพแวดล้อมของชุมชน และให้อยู่ในหน่วยของครอบครัวเท่าที่จะเป็นไปได้ หากจะต้องอยู่ในสถานฝึกอบรมแบบปิด ก็ต้องจัดให้มีการดูแล ให้ความปลอดภัย การศึกษา ทักษะและการทำงาน เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนมีบทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และหลังปล่อยจากสถานที่ดังกล่าว ควรมีสถานที่แบบกึ่งสถานฝึกอบรมแบบปิด เช่น บ้านกึ่งวิถี ศูนย์ฝึกอบรมแบบเข้าไปเย็นกลับ เป็นต้น ซึ่งรวมทั้งศูนย์ควบคุม (Attendance Centers) ก็จัดว่าเป็นศูนย์ฝึกอบรมแบบกึ่งปิดเช่นกัน จากแนวความคิดสากลนี้ แสดงให้เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนั้น พยายามแก้ไขฟื้นฟูมิใช่มุ่งหมายการลงโทษซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และพยายามหลีกเลี่ยงการจำกัดอิสรภาพแก่เด็กและเยาวชน โดยช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งจากแนวความคิดสากลดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า การนำศูนย์ควบคุมมาใช้เป็นสภาพบังคับสำหรับการผิดเงื่อนไขการคุมประพฤตินั้น น่าจะเป็นแนวทางที่ตรงตามหลักการของการคุมประพฤติ ซึ่งศูนย์ควบคุมดังกล่าวจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยนั้น แต่ในการจัดตั้งศูนย์ควบคุมในประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย ก็เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า

ศูนย์ควบคุมประสบผลสำเร็จในการดำเนินการมากกว่าการส่งเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานฝึกอบรมแบบปิด ซึ่งข้อดีของศูนย์ควบคุมนั้น ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วเห็นว่า มีประโยชน์ดังนี้

1. สามารถใช้เป็นสภาพบังคับในกรณีที่ผู้ถูกคุมประพฤติผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติตรงตามหลักมาตรการที่ใช้กับเด็กและเยาวชนมากกว่าการส่งตัวเด็กและเยาวชนนั้น เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานควบคุมแบบปิด อันจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนมากที่สุด
2. การกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติถูกควบคุมตัวในวันหยุด เป็นการตัดโอกาสการใช้เวลาว่างอย่างเสรีของเด็กและเยาวชนนั้นลง แต่ทั้งนี้ก็เพื่อที่รัฐจะได้ดูแลเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด เพราะเด็กและเยาวชนนั้นไม่สามารถดูแลตนเองได้ และเป็นการเตือนสติเด็กและเยาวชนให้รู้ถึงความประพฤติของตนนั้นยังไม่มีดีขึ้น
3. เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ หลุดพ้นรอยมลทินจากการตราหน้าว่าเป็นคนที่เคยผ่านสถานฝึกและอบรมแบบปิดซึ่งคล้ายกับโรงเรียนดัดสันดานนั่นเอง และเป็นการหลีกเลี่ยงผลเสียจากการเข้าไปสถานฝึกและอบรมแบบปิด
4. เป็นสภาพบังคับที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน โดยสภาพบังคับในลักษณะนี้เด็กและเยาวชนนั้นยังคงมีสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเช่นคนธรรมดาทั่วไป
5. เป็นการเพิ่มทางเลือกในวิธีการ และมาตรการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนให้กับศาลเพื่อให้ศาลได้มีสภาพบังคับที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนนั้นๆ
6. เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นคนดีได้ภายหลังพ้นระยะเวลาถูกควบคุมตัว
7. ประหยัดงบประมาณของรัฐ ในการที่จะต้องเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนเหล่านี้ตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรมแบบปิด
8. เป็นการลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกและอบรม ซึ่งกำลังเพิ่มขึ้นอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อยังผลถึงประสิทธิภาพในการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกและอบรมแบบปิดมากขึ้นด้วย

จากประโยชน์และข้อดีดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าโดยหลักการการคุมประพฤตินั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจต่อเด็กและเยาวชน พยายามให้เด็กและเยาวชนอยู่กับครอบครัวมากที่สุด แม้ในกรณีเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติจะผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ สภาพบังคับนั้นก็ควรที่จะตั้งอยู่บนหลักการเดียวกัน แต่มาตรการที่ใช้เป็นสภาพบังคับในปัจจุบัน เปรียบเสมือนมาตรการในการลงโทษเด็กและเยาวชนมากกว่าเป็นมาตรการมุ่งที่จะแก้ไข พื้นฟู เด็กและเยาวชนเหล่านั้น ซึ่งน่าจะเกิดจากความสับสนในหลักการคุมประพฤติ ผู้เขียนจึงเห็นว่ามาตรการหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้เป็นสภาพบังคับในกรณีเด็กและเยาวชนผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ก็คือ การนำศูนย์ควบคุมมาใช้นั่นเอง

4.2 ปัญหาการใช้สถานที่ปะปนกัน

ปัจจุบันหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่เคียงข้างศาลเยาวชนและครอบครัว ก็คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งมีหน้าที่จะต้องให้การปกป้อง ดูแลเด็กและเยาวชน รวมทั้งการให้การฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เนื่องจากในภาคเอกชนและสถาบันอื่น ๆ ยังไม่สามารถประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ทดแทนการดำเนินการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดังเช่น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนี้ ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีสถานฝึกและอบรมเพียง 5 แห่ง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานฝึกและอบรมในประเทศไทยนั้นยังมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งไม่เพียงพอในการดูแลเด็กและเยาวชน เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กที่เข้ารับการฝึกและอบรม เห็นได้จาก สถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ในปี พ.ศ.2535 ถึงปี พ.ศ. 2539 ดังนี้ ¹

ปี 2535	จำนวน	8,948 คน
ปี 2536	จำนวน	10,061 คน
ปี 2537	จำนวน	11,341 คน
ปี 2538	จำนวน	20,422 คน
ปี 2539	จำนวน	23,591 คน

จะเห็นได้ว่า จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเมื่อเด็กและเยาวชนเหล่านี้ถูกส่งมายังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางแล้ว ก็จะมีการจำแนกประเภทของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อเข้ารับการฝึกและอบรมยังสถานฝึกและอบรมทั้ง

¹ รายงานประจำปี พ.ศ. 2539 ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

5 แห่ง ตามความเหมาะสม ซึ่งสำหรับในประเทศไทยแล้ว เนื่องจากเหตุผลของจำนวนสถานที่ฝึกและอบรมมีจำนวนไม่เพียงพอ จึงทำให้การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกและอบรม จะใช้เกณฑ์อายุเป็นเกณฑ์ในการกำหนดสถานที่ฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชนรายนั้น ๆ ซึ่งปัจจุบันในสถานควบคุมและสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมและถูกส่งตัวเข้าฝึกและอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมากจนทำให้สถานที่ฝึกและอบรมทุกแห่งแน่นขนัด และข้อสำคัญจากการศึกษาของผู้เขียนพบว่า ในกรณีที่เด็กและเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 100 นั้น เมื่อเด็กและเยาวชนผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ เด็กและเยาวชนจะถูกส่งเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรมเดียวกันกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด การที่เด็กและเยาวชนผู้ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่น่าเสี่ยงต่อการกระทำความผิดในอนาคตอันใกล้ได้ถูกคุมประพฤติ และผิดเงื่อนไขการคุมประพฤตินั้น เด็กและเยาวชนเหล่านี้ถ้าพิจารณาจากเนื้อแท้แล้ว จะเห็นได้ว่า เด็กและเยาวชนเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีได้กระทำความผิดตามกฎหมายแต่อย่างใด เพียงแต่เด็กและเยาวชนเหล่านี้ เป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่น่าเสี่ยงต่อการกระทำความผิดในอนาคตอันใกล้ เช่น เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานที่ที่มีการก่ออาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้ง หรือตามรูปคดีแล้วไม่ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นกระทำความผิด เป็นต้น กรณีดังกล่าวรัฐเห็นว่า เด็กและเยาวชนเหล่านี้ควรจะได้รับการดูแล ปกป้อง เพื่อมิให้กระทำความผิดขึ้นมาในอนาคตได้ ดังนั้นเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จึงมีลักษณะบุคลิกภาพ ที่แตกต่างจากเด็กและเยาวชนที่ศาลพิจารณาและพิพากษาว่าได้กระทำความผิดจริง และศาลเห็นว่า ควรได้รับการแก้ไขโดยการเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรม

ตามทฤษฎีผลต่างของการสมาคม ซึ่งให้ความสำคัญในแง่ของกระบวนการเรียนรู้ว่า การกระทำความผิดนั้นเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคล เพื่อน และอื่น ๆ ซึ่งจากการติดต่อดังกล่าว จะทำให้มีการถ่ายทอดหรือเรียนรู้วิธีการกระทำความผิด โดยเฉพาะผู้ที่มีความอ่อนเยาว์ยิ่งง่ายต่อการถ่ายทอดการกระทำความผิด ดังนั้น การที่ในปัจจุบันได้มีการใช้สถานที่ฝึกและอบรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และเด็กและเยาวชนที่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติไว้ด้วยกัน ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วเห็นว่า ปัญหาการใช้สถานฝึกและอบรมเดียวกันนี้ จะทำให้เกิดการถ่ายทอดลักษณะนิสัย บุคลิกภาพที่ไม่ดีได้ ตามทฤษฎีผลต่างของการสมาคม เด็กและเยาวชนผู้ที่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติซึ่งถูกศาลสั่งให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเข้าไปปะปนกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด อาจได้รับการถ่ายทอดลักษณะนิสัยที่ไม่ดีมาจากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรมเดียวกัน

อีกทั้ง ตามกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) ซึ่งเป็นกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วย การบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ได้ให้คำแนะนำในข้อ 18.1 ว่า

“ควรมีมาตรการหลายหลากในการวางข้อกำหนดเพื่อให้ผู้มีอำนาจเลือกที่จะหลีกเลี่ยงใช้สถานกักกัน” และข้อ 19.1 “การส่งเด็กและเยาวชนเข้าสถานฝึกและอบรมแบบปิดควรจัดเป็นหนทางสุดท้าย ของการวางข้อกำหนด และให้อยู่ในระยะที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น” เพราะการอยู่ในวัยของการเริ่มพัฒนา หากเด็กและเยาวชนต้องถูกตัดอิสรภาพ และถูกแยกออกจากสังคมเดิม ย่อมเกิดผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนรุนแรง ยิ่งกว่าเกิดขึ้นกับผู้ใหญ่ และกฎข้อ 19 จึงขอร้องว่า ถ้าจะต้องใช้สถานฝึกและอบรมแบบปิดแก่เด็กและเยาวชน ก็ควรใช้ให้น้อยที่สุดโดยจัดสถานควบคุมพิเศษ และให้คำนึงถึงความแตกต่างของประเภทผู้กระทำผิด ความผิด และประเภทของสถานฝึกและอบรมแบบปิด ในความเป็นจริงควรให้ความสำคัญแก่สถานฝึกและอบรมแบบเปิด เป็นอันดับแรกก่อนสถานฝึกและอบรมแบบปิด ทั้งนี้ อาคารสถานที่ควรจัดไว้เพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือเพื่อการศึกษามากกว่าที่จะเป็นสถานที่คุมขัง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า สหประชาชาติมีความมุ่งหมายที่ปรารถนาที่จะให้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด หรือไม่ว่าจะอยู่ในระหว่างควบคุมตัว อย่างมนุษยธรรมผู้มีความศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ โดยมุ่งสร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนปรับตัวกลับสู่สังคมและมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมได้ใหม่ และการควบคุมตัวให้ถือว่าเป็นหนทางสุดท้าย และให้อยู่ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น และสถานที่ควบคุมก็ต้องออกแบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการบำบัดแก้ไขและฟื้นฟู มิใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษหรือกระทำทรมาน ดังนั้น ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วเห็นว่า ปัญหาในเรื่องของการใช้สถานที่ฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชนที่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 101 และเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและศาลสั่งให้เข้ารับการฝึกและอบรมปะปนกันนั้น น่าจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดีตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า โดยที่มาตรการศูนย์ควบคุมเป็นมาตรการที่ถึงควบคุมตัว จึงน่าจะนำมาใช้เป็นสถานที่ฝึกและอบรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 101 อีกทั้งก็เป็นกรช่วยเหลือลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกและอบรมลงด้วย และเป็นไปตามกฎแห่งกรุงปักกิ่ง ที่แนะนำให้ใช้สถานฝึกและอบรมแบบปิด ให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.3 ปัญหาการใช้บุคคลากรปะปนกัน

การคุมประพฤติเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นเมื่อศาลมีคำพิพากษาปล่อยเด็กและเยาวชน 2 กรณี คือกรณีที่เด็กและเยาวชนมีความผิด และกรณีที่เด็กและเยาวชนไม่มีความผิด แต่เด็กและเยาวชนประพฤติตัวเสียหายเป็นที่น่าเป็นห่วงว่าอาจจะกระทำผิดได้ในอนาคต ศาลอาจจะปล่อยตัวโดยวางเงื่อนไขการคุมประพฤติได้ทั้งสองกรณี ดังที่ได้กล่าวมาแล้วถึงหลักการคุมประพฤติว่าเป็นการแก้ไขเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อจะมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงตนเองในสังคมภายนอกเป็นการทดลองความมั่นคงทางจิตใจว่าเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ จะสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ภายใต้

เงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยมีพนักงานคุมประพฤติคอยทำหน้าที่ติดตาม ดูแล สงเคราะห์ ให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดได้หรือไม่ และผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ ก็คือ พนักงานคุมประพฤติพนักงานคุมประพฤตินั้นถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเรื่องของหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤตินี้ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 2.3.2.4 ซึ่งสรุปหน้าที่ที่สำคัญได้ 2 ประการคือ หน้าที่ในการสืบเสาะข้อเท็จจริง (Investigation) และหน้าที่ในการสอดส่องความประพฤติ (Supervision) ซึ่งหน้าที่ในการสอดส่องความประพฤติของผู้ที่ถูกศาลพิพากษา หรือสั่งคุมประพฤติไว้เป็นหน้าที่ที่สำคัญ และมีผลโดยตรงต่อเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ เพราะเหตุที่ว่า พนักงานคุมประพฤติเหล่านี้ จะต้องรายงานผลการคุมประพฤติให้ศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจทราบความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชน ถ้าหากเห็นว่ามี ความประพฤติดีก็จะดำเนินการขอให้ศาลสั่งพักการคุมประพฤติ แต่หากเห็นว่า ความประพฤติไม่ดีไม่มีความ ก้าวหน้าก็จะดำเนินการขอให้ศาลเพิกถอนการคุมประพฤติ และใช้วิธีการอื่นที่เหมาะสมต่อไป เช่น การสั่ง ให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรม เป็นต้น ซึ่งในการสอดส่องนี้ก็มีผู้ช่วย พนักงานคุมประพฤติและพนักงานสังคมสงเคราะห์ดำเนินการช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันบุคลากรทางด้านการคุมประพฤติ มิได้มีการแบ่งแยกว่ากลุ่มใด ทำงานกับเด็กและเยาวชนประเภทใด แต่เป็นการใช้บุคลากรชุดเดียวกัน เห็นได้ว่า เมื่อเด็กและเยาวชนถูก คุมประพฤติไม่ว่าจะเป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด หรือเด็กและเยาวชนที่มีได้กระทำความผิด ก็ล้วน อยู่ในความสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติกกลุ่มเดียวกัน ซึ่งการใช้บุคลากรเดียวกันนี้ ทักษะคติของ พนักงานคุมประพฤติที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ ทั้งนี้ ทักษะคติที่พนักงานคุมประพฤติที่มีต่อเด็กและเยาวชนนั้น จะมีผลในการนำมาซึ่งการเลือกวิธีปฏิบัติต่อเด็ก และเยาวชน ซึ่งหากพนักงานคุมประพฤตินั้นมีทัศนคติในเชิงบวกกับเด็กและเยาวชน อาจมีแนวโน้มไปสู่การ พยายามสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและเหตุผลของเด็กและเยาวชน แต่หากทัศนคติ ของพนักงานคุมประพฤติเป็นในเชิงลบได้แก่ การเห็นว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดโดยสันดาน เป็น คนอ่อนแอ ชอบคิดฟุ้งซ่าน และอื่นๆ การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอาจมีแนวโน้มไปสู่การลงโทษได้ เช่นเดียวกับกับบุคลากรที่ใช้ในการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ก็เป็นการใช้ บุคลากรเดียวกันกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และศาลพิพากษาให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึก และอบรม ดังนั้นทัศนคติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เขียนวิเคราะห์เห็นว่า หากนำระบบศูนย์ ควบคุมมาใช้ จะทำให้มีการแบ่งแยกกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนให้ชัดเจนขึ้น เนื่องจาก กลุ่มเด็กและเยาวชนที่จะนำมาตราการศูนย์ควบคุมมาใช้นี้ จะเป็นเด็กและเยาวชนที่สามารถให้ความช่วยเหลือ แก่ไข่ พี่นฟู พฤติกรรมต่างๆ ได้ หากมีการใช้บุคลากรที่แยกต่างหากจากกัน จะทำให้แนวทางในการ แก่ไข่เด็กและเยาวชนเป็นไปในทางเอื้ออำนวยต่อการแก้ไขเด็กและเยาวชนมากกว่าที่จะใช้บุคลากรปะปนกัน

อย่างเช่นในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้ก็เพราะบุคลากรเหล่านี้มีทัศนคติต่อเด็กและเยาวชนที่ดี และเพื่อจะได้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน เพื่อบำบัดและวางแผนแก้ไขเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.4 การใช้สถานบันการศึกษาและอบรมอื่น ๆ

โดยที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอย่างมากในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดแล้ว และอยู่ในความควบคุมดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการสืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งเด็กและเยาวชนนั้น อาศัยอยู่ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิดเพื่อรายงานศาล เจตนาของกฎหมายที่ให้มีการสืบเสาะก็เพื่อสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อย นอกจากนี้หน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การจัดให้มีการศึกษา ฝึก และอบรมดูแล และอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัดแก้ไข และฟื้นฟู พฤติกรรมของตนเอง ซึ่งสถานฝึกและอบรมในปัจจุบันคงมีเพียงสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเท่านั้นที่ให้การฝึกและอบรม มีการดำเนินการในสถานที่ควบคุมดูแลแบบปิด ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์แล้วพบว่า ประเด็นปัญหาในเรื่องการใช้สถานบันการศึกษาและอบรมอื่น ๆ มีดังนี้

4.4.1 ปัญหาความขาดแคลนสถานบันการศึกษาและอบรมอื่น ๆ

สถาบันที่ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาแก่เด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 นั้น ตามที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.2.2 ว่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถดำเนินการจัดตั้งสถานฝึกและอบรมได้ แต่เนื่องจากในภาคเอกชนไม่ประสบความสำเร็จ และไม่ได้รับความสนใจที่จะจัดตั้งสถานดังกล่าว เนื่องจากสถาบันที่ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาเหล่านี้ เป็นสถาบันที่ได้มุ่งแสวงหากำไรในทางการค้า ประกอบกับการดำเนินงานต้องอาศัยบุคลากรที่มีจิตใจที่ต้องการจะช่วยเหลือ สงเคราะห์ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ประกอบกับต้องมีความอดทนสูง ปัญหาเหล่านี้ทำให้สถาบันที่ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาของภาคเอกชนมิได้มีการจัดตั้งขึ้นเลย แม้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 20 (2) จะได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนได้ แต่ด้วยเหตุผล

ดังกล่าว จึงมีเพียงสถาบันที่ให้การศึกษาและฝึกอบรมของภาครัฐเท่านั้น โดยจะฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นสำคัญ การดำเนินการฝึกและอบรมก็เป็นการควบคุมดูแลแบบปิดตงที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน มิได้มีการออกแบบให้เป็นที่ไปเพื่อการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู โดยเฉพาะตามหลักสากลแล้วสภาพสถานที่นอนต้องเป็นที่ที่สะอาด แต่ในปัจจุบันยังไม่สถานฝึกและอบรมแห่งใดในประเทศไทยเลยที่มีจำนวนเตียงนอนให้เด็กและเยาวชนเพียงพอ ตามหลักสากลที่สหประชาชาติแนะนำ ส่วนการจัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนก็ยังไม่เป็นไปตามหลักการมาตรฐานสากลของสหประชาชาติที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนออกกำลังกาย กิจกรรมด้านศิลปะ ด้านการพัฒนา ทักษะในงานฝีมือ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี แต่ในปัจจุบันหลักสูตรที่เด็กและเยาวชนจะได้รับจากการฝึกและอบรมนั้น ก็คือ การเตรียมการทางด้านอาชีพ ยิ่งกว่าการแก้ไขฟื้นฟู เห็นได้จาก สถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกและอบรม ประจำปี 2539 มีดังนี้ ²

จำนวนเด็กและเยาวชนที่ฝึกและอบรม	4,115	คน
หน่วยวิชาชีพ	2,652	คน
หน่วยวิชาสามัญ	1,502	คน

ส่วนหนึ่งที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานฝึกและอบรมมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกและอบรม ทำให้เกิดความแออัดยัดเยียดในสถานฝึกและอบรมของภาครัฐ แม้ว่าในปัจจุบันจะได้มีการติดต่อประสานงาน ขอความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือ สงเคราะห์ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น มูลนิธิสร้างสรรค์ , เด็กบ้านตะวันใหม่ , คอมมูนิตี้อ่า ซินคอลลโธล , กรมประชาสงเคราะห์ , กรุงเทพมหานคร , โรงพยาบาลธัญญารักษ์ , กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน , บุคคล/บริษัท/ห้างร้าน/โรงงาน , บ้านพักฉุกเฉิน , มูลนิธิวิวัฒน์นิवास , มูลนิธิบ้านเด็กเร่ร่อนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น แต่ทั้งหมดนี้ก็เพียงการให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือดูแลเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ แต่มิใช่สถาบันที่จะเปิดเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาและอบรมภาคเอกชนอย่างแท้จริง

จากการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยการฝึกและอบรมของประเทศไทยและของต่างประเทศจะพบว่า ในประเทศไทยการส่งตัวเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นการส่งตัวเด็กและเยาวชนเข้าไปฝึกและอบรมด้าน

² รายงานประจำปี พ.ศ. 2539 ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

วิชาชีพเป็นหลัก เนื่องจากปัจจัยทางด้านงบประมาณและสถานที่ที่ขาดแคลน เป็นเหตุให้การบำบัดฟื้นฟู หรือให้ความรู้ทางการศึกษาวิชาสามัญไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ส่วนในการส่งไปศึกษาและฝึกอบรมของต่างประเทศนั้นจะพบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดตั้งสถาบันที่ให้การฝึกและอบรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีการจัดการให้เด็กและเยาวชนซึ่งกระทำ ความผิดและต้องการการกำกับ ดูแล แต่ไม่ต้องการอยู่ในสถานที่ที่จำกัด และหากบ้านไม่เหมาะสมกับเด็ก และเยาวชนอาจให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่ระบบการบำบัดแบบเข้าไปเย็นกลับ (Day Treatment Programs) หรืออยู่ในบ้านพักแบบรวมกลุ่ม (Group Homes) หรือบ้านกึ่งวิถี (Halfway Houses) ซึ่งเป็นสถานฝึก อบรมแบบเปิดโดยอาศัยชุมชนเป็นพื้นฐานที่แตกต่างจากสถานฝึกและอบรมแบบปิด (Training Schools) ซึ่งอยู่ในความดูแลของหน่วยบริการเด็กและเยาวชนของแต่ละรัฐ

ในปัจจุบันได้มีการปฏิรูปสถานฝึกและอบรมให้ผ่อนคลายความเข้มงวด โดยให้สถานฝึกและอบรม ได้เข้าสู่ระบบการฟื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน และให้มีการจัดตั้งศูนย์แรกรับ (Reception and Diagnostic Center) เพื่อให้บริการแก่เด็กและเยาวชนตั้งแต่ระยะแรกที่ถูกควบคุมตัว ยิ่งไปกว่านั้นในภาค เอกชนยังได้มีการจัดตั้งสถานฝึกและอบรมแบบที่มีการควบคุมตัวน้อยที่สุด ทั้งนี้ภาคเอกชนจะได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลกลางและจากรัฐอื่นๆ

ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาความขาดแคลนสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกับโรงเรียนหรือสถาบันการ ศึกษาออกโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาภาคเอกชน จัดทำโครงการศึกษาและฝึกอบรมแบบเข้าไปเย็น กลับ และการสร้างสถานฝึกและอบรมในรูปแบบของบ้านพัก ซึ่งเด็กและเยาวชนจะอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นพ่อบ้านหรือที่ปรึกษา ซึ่งเรียกว่า Group Home หรือ Group Residence ที่คล้ายคลึงกับบ้านกึ่งวิถีของต่างประเทศนั่นเอง

การจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้กับการกำกับ ดูแลเด็กและเยาวชน ที่ศาลสั่งให้เข้ารับการฟื้นฟู แก่ไขสภาพทางจิตใจมิใช่สถานฝึกและอบรมแบบปิดดังเช่นที่ดำเนินการอยู่ใน ประเทศไทยในปัจจุบัน

4.4.2 ปัญหาความร่วมมือ

การบริหารงานในองค์กรหรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด ที่จะทำให้การดำเนินการไปตามนโยบาย หรือเป็นไปตามแผนอย่างสะดวกรวดเร็ว และประสบผลสำเร็จถึงจุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้ มีในองค์กร

หรือหน่วยงานนั้นจะจัดการงานของตนได้แต่เพียงลำพังเสมอไป แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือ สนับสนุน หรือความช่วยเหลือจากองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกด้วย ที่เรียกว่า “การประสานงาน” ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย ไม่จำกัดว่าจะเป็นการบริหารงานราชการ การบริหารธุรกิจ หรือการบริหารงานอื่นใด ในกระบวนการบริหารงานชั้นที่เกี่ยวกับการประสานงานนี้ ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารขององค์กร หรือหน่วยงานนั้นๆ ว่าได้มีระเบียบแบบแผนซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามลักษณะและคุณภาพของงานในเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยสอดคล้องกัน เพื่อให้ได้ปริมาณและคุณภาพของงานสูงสุด เช่นเดียวกับการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนโดยส่งไปศึกษาและฝึกอบรมก็จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ หน่วยงาน ซึ่งผู้เขียนแยกเป็นประเด็นดังนี้

ก. ปัญหาความร่วมมือของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ

เด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติเป็นหัวใจของงานการคุมประพฤติ งานคุมประพฤติจะสามารถประสบความสำเร็จได้ลุล่วงเป็นอย่างดีก็ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่ถูกคุมประพฤติเป็นสำคัญ ในกรณีที่ผู้ถูกคุมประพฤติผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ เช่น ไม่มารายงานตัวตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจจะมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ เด็กและเยาวชนผู้ที่ถูกคุมประเวตินั้นยังขาดความเข้าใจในงานคุมประพฤติ หรือสภาพที่อยู่อาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการมารายงานตัว เช่น ครอบครัวของเด็กและเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติอาจย้ายถิ่นที่อยู่บ่อยครั้ง หรือเด็กและเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติอาจกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อยก็เกิดความกลัวไม่กล้าจะมารายงานตัวอีก หรือสถานที่อยู่อาศัยของเด็กและเยาวชนห่างไกลจากสถานที่ที่จะต้องไปรายงานตัว เป็นต้น ดังนั้น ความร่วมมือในส่วนนี้จัดว่าเป็นความร่วมมือที่สำคัญที่สุด เพราะหากเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติให้ความร่วมมือกับพนักงานคุมประพฤติอย่างแท้จริง เข้าใจถึงเหตุผลและหลักการคุมประพฤติพยายามปรึกษา ขอคำแนะนำ และชี้แจงปัญหาที่ตนเองประสบ เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป งานการคุมประเวติก็น่าจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข. ปัญหาความร่วมมือของสถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวจัดว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นอย่างมาก เมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและศาลพิพากษาให้ใช้วิธีการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนเหล่านี้ รวมถึงกรณีเด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มที่น่าเสี่ยงที่จะกระทำความผิดในอนาคตซึ่งถูกคุมประพฤติด้วย สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ต้องคอยให้กำลังใจช่วยเหลือ ดูแลเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ซึ่งในเรื่องนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำการชี้แจง และแนะนำอธิบายให้ผู้ปกครอง บิดามารดา หรือผู้ที่ดูแลเด็กและเยาวชนเข้าใจและให้ความร่วมมือกับพนักงานคุม

ประพุดอย่างเต็มที่ แต่หากสถาบันครอบครัวมิได้ให้ความร่วมมือกับพนักงานคุมประพุด เช่น บิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ที่ดูแลเด็กและเยาวชนไม่มีความเข้าใจและผลักไลเด็กและเยาวชน แสดงท่าที่รังเกียจ ต่ำหนิติเตียน เด็กและเยาวชนก็จะทำให้การคุมประพุดไม่สามารถประสพผลสำเร็จอย่างแน่แท้

ค. ปัญหาความร่วมมือของสถาบันฝึกและอบรมอื่น ๆ

โดยที่การคุมประพุดเด็กและเยาวชนโดยส่งไปศึกษาและฝึกอบรมนั้น เป็นการที่ศาลวางข้อกำหนดให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ต้องเข้ารับการศึกษาศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเอง ซึ่งหลายองค์กรก็มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่แล้ว ได้แก่ ในภาครัฐมีกรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กองกำกับการสวัสดิภาพเด็ก เป็นต้น และในภาคเอกชนมี มูลนิธิเด็ก เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานในภาคเอกชนนี้ก็ได้เข้ามาช่วยเหลือ ร่วมมือกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยจะรับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพุดไปดูแล อบรม สั่งสอน และพามารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพุด แต่ในปัจจุบันหน่วยงานที่เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ได้ลดน้อยลง เพราะเหตุที่ว่าหน่วยงานเหล่านี้ ต้องรับผิดชอบเด็กและเยาวชนในการที่จะรายงานตัว ซึ่งบางครั้งสถานที่ตั้งของหน่วยงานห่างไกลกับสถานที่รายงานตัวเกิดความไม่สะดวก อีกทั้งในบางครั้งหน่วยงานเหล่านี้ยังพบกับปัญหาการที่เด็กและเยาวชนได้หลบหนีไปจากการดูแลของตน จึงทำให้การความร่วมมือในการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนน้อยลงไป ซึ่งปัญหาดังกล่าวก็เป็นปัญหาสำคัญเช่นกัน เนื่องจากหากในภาคเอกชนมิได้ให้ความร่วมมือในการนำเด็กและเยาวชนไปฝึกและอบรมแล้ว ภาระหนักในการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั้งหมดก็จะตกอยู่กับหน่วยงานภาครัฐ นั่นก็คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งโดยสภาพแล้วก็แทบที่จะไม่สามารถรับเด็กและเยาวชนไปดูแลได้อีกแล้ว เนื่องจากความแออัดของสถานที่ที่ประกอบด้วยจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องดูแลก็เพิ่มขึ้นทุกวัน

4.4.3 ปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

เมื่อศาลมีคำสั่งคุมประพุดเด็กและเยาวชนรายใดแล้ว พนักงานคุมประพุดก็จะเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนรายนั้น ๆ ว่า ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดหรือไม่ ซึ่งในการสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนนี้ เจ้าพนักงานคุมประพุดอาจออกไปตรวจเยี่ยมยังสถานที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยเพื่อสอบถามเพื่อนบ้านใกล้เคียงว่าพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนรายนั้นเป็นอย่างไร และทำการจดบันทึกไว้เพื่อประกอบการพิจารณาความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนต่อไป นอกจากการออกไปตรวจเยี่ยมแล้ว พนักงานคุมประพุดก็ต้องสังเกตพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนตลอดจนผู้ปกครอง บิดามารดา ผู้ที่ดูแลเด็กและเยาวชนในขณะมารายงานตัวตามกำหนดระยะเวลาของการคุมประพุดด้วยว่า เด็กและเยาวชนมี

พฤติกรรมอย่างไร ต้องสอบถามถึงปัญหาว่าเด็กและเยาวชนประสบกับปัญหาอะไร และหาทางช่วยเหลือแก้ไข แต่ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤตินั้นไม่สามารถดำเนินการออกไปตรวจสอบว่าเด็กและเยาวชนนั้นได้ไปศึกษาและฝึกอบรมมาจริงหรือไม่ ด้วยเหตุที่ว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤตินั้นมีจำนวนมาก การดูแลจึงไม่สามารถทำได้ทั่วถึง และปัจจุบันสถานศึกษาและฝึกอบรมภาคเอกชนนั้นก็เปิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และในทางปฏิบัติหากเด็กและเยาวชนสมัครเข้ารับการเรียนการสอนจากสถาบันนั้น ๆ แม้ว่าเด็กและเยาวชนจะมีได้เข้าเรียนโดยสม่ำเสมอ แต่เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเรียน เด็กและเยาวชนเหล่านี้ก็สามารถได้รับใบประกาศนียบัตรว่าผ่านการเรียนการสอนดังกล่าวได้ ซึ่งหากเป็นกรณีนี้เมื่อเด็กและเยาวชนนำหลักฐานการไปศึกษาและฝึกอบรมนั้นมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวได้ ซึ่งหากเป็นการนี้เมื่อเด็กและเยาวชนนำหลักฐานการไปศึกษาและฝึกอบรมนั้นมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวได้ ซึ่งหากเป็นการนี้เมื่อเด็กและเยาวชนนำหลักฐานการไปศึกษาและฝึกอบรมนั้นมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวได้ ซึ่งหากเป็นการนี้เมื่อเด็กและเยาวชนนำหลักฐานการไปศึกษาและฝึกอบรมนั้นมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวได้ ซึ่งหากเป็นการนี้เมื่อเด็กและเยาวชนนำหลักฐานการไปศึกษาและฝึกอบรมนั้นมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวได้

จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่า ปัญหาการบังคับให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดนั้น เจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤตินั้นไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างแท้จริง เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤตินั้นมีจำนวนมาก ไม่สามารถไปตรวจสอบได้ว่าเด็กและเยาวชนจะเข้ารับการศึกษาศึกษาและฝึกอบรมนั้นจริงเท็จเพียงใด เพียงแต่หากเจ้าหน้าที่งานคุ้มครองประพฤตินั้นเห็นว่า เด็กและเยาวชนนั้นมีหลักฐานการเข้ารับการศึกษาศึกษาและฝึกอบรมจริง ก็ถือว่าการที่ศาลวางเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวประสบความสำเร็จแล้ว ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขนี้ยังไม่รัดกุมเพียงพอ แต่หากนำเอาระบบศูนย์ควบคุมมาใช้ และมีการกำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวโดยให้ไปศึกษาและฝึกอบรมในศูนย์ควบคุมดังกล่าว การบังคับให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดก็จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไข ฟื้นฟู พฤติกรรมเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง อีกทั้งการเข้ารับการศึกษาศึกษาและฝึกอบรมในศูนย์ควบคุมนี้ก็จะไม่เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุ้มครองประพฤตินั้น เพราะในกรณีที่เด็กและเยาวชนต้องไปศึกษาและฝึกอบรม ในสถานศึกษาและฝึกอบรมของภาคเอกชนนั้น จะต้องมีการใช้จ่ายในการศึกษาศึกษาและฝึกอบรมเกิดตามมาด้วย ดังนั้น หากเด็กและเยาวชนเข้ารับการศึกษาศึกษาและฝึกอบรมในศูนย์ควบคุมซึ่งเป็นของภาครัฐ เด็กและเยาวชนก็จะต้องเป็นกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ

4.4.4 ปัญหาการประเมินผล

วิธีวัดผลการคุมประพฤติ โดยที่การคุมประพฤติ คือ การที่ศาลสั่งให้ผู้ถูกคุมประพฤติได้รับการปล่อยตัวไปโดยให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด และมีพนักงานคุมประพฤติคอยติดตามดูแล สอดส่องตามหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติที่กล่าวแล้วในหัวข้อ 2.3.2.4 เรื่องหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติเด็กและเยาวชน ส่วนในเรื่องระยะเวลาการควบคุมและสอดส่องก็เป็นไปตามคำสั่งศาลเห็นควรแต่กรณี แต่อย่างไรก็ตามก็ต้องไม่เกินกว่าเด็กและเยาวชนมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ ถ้าภายในระยะเวลาการควบคุมและสอดส่องนี้ ผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ ก็ถือว่าการคุมประพฤตินั้นล้มเหลว ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวพนักงานคุมประพฤตินำตัวผู้ถูกคุมประพฤติรายที่ละเมิดเงื่อนไขมาศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาสั่งใหม่ ซึ่งอาจจะต้องเปลี่ยนไปใช้วิธีการแก้ไขปัญหาคความประพฤติด้วยวิธีการอื่น การคุมประพฤติที่สั่งไว้เดิมก็เป็นอันถูกเพิกถอนไป แต่ถ้าหากในระยะเวลาการคุมประพฤติ ผู้ถูกคุมประพฤติได้แสดงให้เห็นว่าได้กลับตัวเป็นคนดี ไม่ประพฤติตนเกะกะเกรหรือไม่ไปกระทำความผิดซ้ำขึ้นมาอีก ปฏิบัติตนตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดอย่างเคร่งครัด พนักงานคุมประพฤติก็จะได้รายงานให้ศาลทราบ เพื่อที่ศาลจะได้สั่งให้พ้นการคุมประพฤติ ซึ่งในกรณีนี้ถือว่า การคุมประพฤติประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย แต่โดยเหตุผลแล้ว การที่ถือเอาผู้ถูกคุมประพฤติรายใดที่ศาลสั่งปล่อยนั้นจากการคุมประพฤติแล้ว เป็นผลสำเร็จของการคุมประพฤติ เห็นได้ว่ายังไม่เพียงพอ เพราะในระหว่างที่เด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤตินั้น อาจจะไม่ได้มีการกลับตัวเป็นพลเมืองตัวอย่างแท้จริงก็ได้ อาจเป็นการสร้างทำว่าประพฤติตนดี เพื่อจูงใจให้พนักงานคุมประพฤติรายงานต่อศาลให้สั่งปล่อยตนเองไป หรืออาจไม่กล้ากระทำความผิดในช่วงนั้น เพราะเกรงกลัวว่าจะได้รับโทษหนักขึ้น แต่ภายหลังเมื่อศาลสั่งปล่อยพ้นจากการคุมประพฤติไปแล้ว เด็กและเยาวชนอาจประพฤติตนไม่ดีอีกก็ได้

ดังนั้น การที่วัดผลของการคุมประพฤติได้ชัดเจนว่า การคุมประพฤติประสบผลสำเร็จหรือไม่ ต้องมีการติดตามผลหลังจากเด็กและเยาวชนพ้นเงื่อนไขการคุมประพฤติอีกระยะเวลาหนึ่ง อาจจะเป็น 1 ปี หรือ 2 ปีก็ได้ แต่การติดตามผลโดยวิธีให้พนักงานคุมประพฤติไปสอดส่องที่บ้านของผู้ถูกคุมประพฤติต่อไปอีกนั้น ย่อมมีอุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ พนักงานคุมประพฤติไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำเช่นนั้นได้ เพราะถือว่าเมื่อศาลสั่งให้คุมประพฤติผู้ใดไว้ 2 ปี ในระยะเวลา 2 ปีนี้เท่านั้น ที่พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจตามกฎหมาย และคำสั่งศาลที่อาจจะไปทำการควบคุมสอดส่องความประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติที่บ้านเขาได้ หรือมีอำนาจสั่งให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ หรือสำนักงานของพนักงานคุมประพฤติก็ได้ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวนั้นแล้ว อำนาจของพนักงานคุมประพฤติตามกฎหมาย หรือคำสั่งของศาลก็หมดไป

นอกจากนั้น แม้อาจติดตามผลโดยวิธีดังกล่าวมาได้ โดยการแก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้ โดยให้อำนาจแก่พนักงานคุมประพฤติติดตามผล ภายหลังปล่อยตัวได้อีก ก็อาจมีอุปสรรคอีกเช่นเดียวกัน เพราะผู้ถูกคุมประพฤติที่ศาลสั่งปล่อยไปส่วนมากที่จะต้องเป็นผู้ใหญ่ หรืออายุ 18 หรือ 20 ปีแล้ว เขาอาจจะโยกย้ายสถานที่อยู่ไปประกอบอาชีพตามที่เขาคิด ในกรณีเช่นนี้จะเป็นการยากยิ่งที่จะทำการติดตามผลได้ แต่การติดตามผลภายหลังปล่อยพ้นจากการคุมประพฤตินั้นมีวิธีอื่นที่จะได้ผลดีกว่า คือ อาจจะติดตามผลโดยใช้งานสถิติของศาลและคดีเด็กและเยาวชนเอง หรือสถิติทางศาลผู้ใหญ่ หรือสถิติทางสถานีตำรวจก็ได้ การติดตามผลโดยทางสถิติของศาลคดีเด็กและเยาวชนนั้น ย่อมกระทำได้ง่าย แต่อาจใช้ได้โดยตามกำหนดระยะเวลาที่อายุของผู้เคยคุมประพฤตินั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลคดีเด็ก คือ อายุไม่เกิน 19 ปี เท่านั้น การติดตามผลโดยวิธีนี้ โดยอาศัยการตรวจสอบประวัติของเด็กและเยาวชนทุกคนที่มาขึ้นศาลเด็กและเยาวชนอย่างละเอียด เพื่อให้รู้ว่าเด็กและเยาวชนนั้นเคยกระทำความผิดฐานใดมาบ้างแล้วหรือไม่ โดนขึ้นศาลเด็กและเยาวชนมาแล้วกี่ครั้ง เคยถูกสั่งให้คุมประพฤติแล้วหรือไม่ ผลของการคุมประพฤติเป็นอย่างไร โดยวิธีการสอบประวัติเช่นนี้ย่อมจะเป็นประโยชน์หลายทาง ทั้งในการค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนตามความต้องการของพนักงานคุมประพฤติแล้วยังใช้ผลของการสอบประวัตินี้ เป็นการติดตามผลของการคุมประพฤติได้ด้วย เพราะวิธีการนี้จะพบว่าเด็กและเยาวชนบางรายเคยถูกศาลสั่งให้คุมประพฤติไว้แล้วครั้งหนึ่งก็มี และอาจจะพบว่าการคุมประพฤติครั้งนั้นศาลเคยสั่งปล่อยพ้นจากการคุมประพฤติไปแล้ว เพราะเห็นวาระระหว่างการคุมประพฤติอยู่ได้ปฏิบัติตัวดี แต่ภายหลังจากนั้นเขาก็ได้ไปกระทำความผิดขึ้นอีก ประโยชน์จากการติดตามผลอันนี้นอกจากจะทำให้รู้ผลการคุมประพฤติที่แน่นอนได้แล้ว จะเป็นแนวทางให้พนักงานคุมประพฤตรู้ข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของตนในครั้งก่อน เพื่อจะได้หาทางแก้ไขให้ดีขึ้นในครั้งนี้

ส่วนการติดตามผลโดยสถิติทางศาลผู้ใหญ่ หรือตำรวจนั้นมีความจำเป็นอยู่ที่ว่า การติดตามผลโดยสถิติทางศาลคดีเด็กเองนั้นไม่อาจจะทำได้ทุกราย เพราะเด็กและเยาวชนบางรายที่ศาลสั่งปล่อยพ้นจากการคุมประพฤติไปแล้วอายุของเขาเลยเขตอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนไปแล้ว ซึ่งแม้ว่าภายหลังจากนั้นเขาไปกระทำความผิดขึ้นอีกเขาไม่ได้มาขึ้นศาลคดีเด็กและเยาวชน แต่ต้องไปขึ้นศาลผู้ใหญ่ ฉะนั้นในกรณีเช่นนี้จึงไม่อาจใช้สถิติของศาลคดีเด็กและเยาวชนติดตามผลได้ แต่อาจทำได้โดยการร่วมมือประสานงานกับศาลผู้ใหญ่หรือสถานีตำรวจ เพื่อขอทราบเรื่องราวเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ศาลผู้ใหญ่ได้พิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือที่ตำรวจจับ เช่น ขอทราบชื่อ ที่อยู่ หรือประวัติ การกระทำผิดเท่าที่จะทราบได้ เป็นต้น แต่โดยที่การติดตามผลของศาลคดีเด็กและเยาวชน ในกรณีนี้เป็นการติดตามผลเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ฉะนั้นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ขอทราบจากศาลผู้ใหญ่ หรือตำรวจอาจจะจำกัดอายุของบุคคลเหล่านั้นไว้ด้วยก็ได้ เช่น บุคคลที่ศาลผู้ใหญ่หรือตำรวจจะต้องแจ้งเรื่องราวให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนทราบนั้น ต้องเป็นผู้ที่อายุไม่เกิน 20 - 22 ปี เป็นต้น